

Jobben först – En starkare arbetslinje

Fler jobb, ett inkluderande
arbetsliv, en aktiv
arbetsmarknadspolitik och
trygghet för förändring

Innehållsförteckning

Fler jobb, ett inkluderande arbetsliv, en aktiv arbetsmarknadspolitik och trygghet för förändring	1
Introduktion	3
En starkare arbetslinje	4
Kreativa Sverige – den jobbskapande politiken	5
Sverige – en kreativ ekonomi	7
En portal för alla uppgifter	9
Ett arbetsliv i utveckling – utan utslagning	10
Det inkluderande arbetslivet	10
Det välkomnande arbetslivet	12
Det hållbara arbetslivet	14
Det rättvisa arbetslivet	16
Det kreativa arbetslivet	19
Investera i utbildning och utveckling	21
Kreativ förnyelse kräver livslångt lärande	21
Öppna vägar vidare	23
Investera Sverige ur jobbkrisen	26
Investera i utbildning som leder till jobb	27
Att bidra efter förmåga – större möjligheter och höga förväntningar	29
Trygghet för förändring – en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring	30
Lägre avgifter	31
Starkare inkomsttrygghet	32
Krav utan kränkning	33
Arbete åt alla	33

Introduktion

Vi socialdemokrater förlorade valet år 2006 för att vi inte stod för en tydlig jobbpolitik. Därför ska vi vara uppriktiga i vår självkritik: Vi stod inte fullt ut för arbetslinjen.

Kvaliteten blev för låg i delar av arbetsmarknadspolitiken. Begrepp som vuxendagis kom att beskriva innehållet i vissa åtgärder. Arbetsförmedlingen gavs inte tillräckliga resurser för att möta den höga arbetslösheten på ett effektivt sätt. Kontrollen inom a-kassan, med anvisningar till jobb och utbildning, var inte tillräckligt effektiv. Allt för många människor fastnade i en rundgång mellan åtgärder som inte ledde vidare, eller föll mellan stolarna då systemen inte samverkade.

Svenska folket förtjänar en starkare arbetslinje.

Vår arbetslinje har fyra försvarslinjer: För det första måste vi föra en effektiv politik för entreprenörskap och tillväxt som skapar jobb. För det andra måste vi hindra utslagning i arbetslivet. För det tredje vill vi föra en aktiv arbetsmarknadspolitik som skapar möjligheter att komma vidare till nya jobb. Och för det fjärde måste vi ha en väl fungerande inkomsttrygghet för dem av oss som förlorar jobbet.

Vi vill vinna väljarnas förtroende. Därför har vi gjort vår hemläxa. I jobbrådslagets första omgång låg fokus på att utveckla den jobbskapande politiken. Inför Jobbtoppmötet presenterade vi ett program för företagande och entreprenörskap i 124 konkreta punkter. Nu har vi gått vidare och utvecklat de andra byggstenarna i vår starkare arbetslinje.

Inom socialdemokratin ska vi alltid vara tydliga och otåliga i vår samhällskritik: Den moderatstyrda regeringens politik fungerar inte. Jobbskapandet har gått i stå. Företagen skriar efter kapital – men regeringens bankgaranti fungerar inte. Regeringen förflyttar arbetslösa från aktiva investeringar i utbildning till passiviserande sysslolöshet. En halv miljon människor har trängts ut ur a-kassan. Den nya otryggheten har minskat framtidstron.

Regeringen tror att man skapar jobb genom ökade klyftor mellan människor. Men det fungerar inte. I ett Sverige med stora klyftor är det få som förverkligar sin fulla förmåga. Det blir dyrt. Människor och utveckling hålls tillbaka. Välfärden förfaller, jobb och konkurrenskraft går förlorad.

Nu är jobbkrisen här. Sysselsättningen sjunker och arbetslösheten stiger. Det kräver politisk handling. Passivitet försämrar läget ytterligare. I stället ska vi rusta Sverige för de nya jobb som kommer att växa fram. Vi ska vara tydliga när det gäller hur den ekonomiska krisen ska mötas: Vi vill investera i människor – i bättre möjligheter till utbildning och utveckling. Vi vill investera i forskning och utveckling för framtidens näringsliv. Och vi vill inkludera fler människor i arbetslivet. Det går att vända utmaningar till möjligheter. Vi vill investera Sverige ur jobbkrisen. Svenska folket förtjänar en starkare arbetslinje.

Nu lämnar vi vår rapport till den socialdemokratiska partistyrelsen – för fortsatt beredning av förnyelsen av den socialdemokratiska politiken inför vår partikongress i höst.

Vi är glada att så många människor runt om i Sverige har deltagit i förnyelsearbetet i vårt parti!

En starkare arbetslinje

Socialdemokratisk politik handlar om att skapa frihet för människor att forma sina egna liv, uppmuntra utveckling och se möjligheter. Därför är vårt mål arbete åt alla – full sysselsättning. En starkare arbetslinje är vårt medel för att nå dit. Var och en av oss som bor i Sverige ska ha möjlighet att utveckla vårt kunnande och ta vår del av ansvaret för vår egen och Sveriges utveckling. De nya jobben skapas av människors mod och vilja att ta sig an nya utmaningar.

Vår rörelse bottnar både i den fackliga världen och i politiken. Målet är och har alltid varit detsamma: Att förbättra människors villkor och möjlighet till utveckling. Att uppmuntra utveckling så att nya jobb skapas. Och att bekämpa arbetslösheten. Det är grunden för tillväxt och utveckling i ett välfärdsland.

Det egna arbetet är grunden för människors försörjning och frihet. Utifrån detta har vi under decennier format och utvecklat den politik som utgör arbetslinjen. Vi har också utgått från den klassiska devisen: att var och en av oss måste bidra efter vår bästa förmåga. Alla som kan ska arbeta. Och arbete ska alltid löna sig för alla.

Vi socialdemokrater har skapat arbetslinjen. I strid med andra ideologier har vi format en politik för jobb. Den bygger på en ekonomi som växer, en skola som ökar jämlikheten och aktiva investeringar i utbildning och utveckling.

Arbetslinjen rymmer rättigheter, möjligheter och skyldigheter. De av oss som förlorar jobbet har rätt till stöd för att sadla om eller gå vidare. På så vis kan fler ta vara på de nya chanser som en ekonomi i utveckling ger. Det skapar jobb och framtidstro.

Förändringstryggheten är – liksom inkomstryggheten – ett av arbetslinjens nav. Den handlar om rätt till en bra och effektiv förmedling av arbeten, rätt till kompetent vägledning och andra aktiva insatser som underlättar vägen till ett nytt jobb; utbildning, praktik och subventionerade anställningar.

Arbetslinjen innebär också skyldigheter, som att arbeta efter förmåga, att aktivt söka jobb och utveckla sitt kunnande och sin arbetsförmåga. Det handlar om skyldigheten att ställa om – att byta yrke, vidareutbilda sig, omskola sig eller att flytta när så krävs.

Fackföreningarna skapade a-kassorna av två skäl. För det första skulle den som förlorat sitt jobb få en inkomst att leva på tills hon eller han hittat ett nytt jobb. För det andra att ingen av nöd skulle tvingas att bjuda under arbetskamraterna i lönekrav. Därför är a-kassan inte bara en väg vidare mot det nya jobbet utan också en gemensam resurs för att säkra hög produktivitet och rättvisa löner. Solidariteten är inte kravlös. Den bygger på arbetslinjens rättigheter, möjligheter och skyldigheter.

Arbetslinjen vilar också på investeringar i utbildning och utveckling. Ingen ska sitta fast med en passiv arbetslöshetsersättning eller arbetsmarknadsåtgärder utan meningsfullt innehåll. De av oss som förlorar jobbet ska så snabbt som möjligt utveckla sitt kunnande för att hitta ett nytt jobb.

En stark arbetslinje är livsnerven i den nordiska, socialdemokratiska välfärdsmodell som skapar hög sysselsättning, låg arbetslöshet och jämlikhet och som motverkar fattigdom och ger människor möjlighet att utvecklas. I vår välfärdsmodell delar vi utvecklingens risker och kan därför välkomna de möjligheter som frihandel och teknisk utveckling innebär.

En starkare arbetslinje har fyra försvarslinjer: För det första; en politik för att skapa de nya jobben – idéer för entreprenörskap, innovationskraft och kreativitet. För det andra; en politik för ett skapande arbetsliv – idéer för kreativitet, inflytande och utveckling på våra arbetsplatser. För det tredje; en politik för förändring på arbetsmarknaden – idéer för utveckling av kunnande och kompetens för dem av oss som jobbar och för dem av oss som förlorar jobbet. Och slutligen; en politik för trygghet för förändring – idéer för att utveckla en väl fungerande inkomstrygghet som uppmuntrar utveckling för enskilda personer och för Sverige som land.

Här följer något längre resonemang och förslag kring var och en av dessa försvarslinjer.

Kreativa Sverige – den jobbskapande politiken

Vårt mål är arbete åt alla – full sysselsättning. Det räcker inte med en politik till stöd för dem av oss som förlorar jobbet. Vi måste ha en kreativ politik för att nya jobb ska skapas. I jobbrådslagets första del fokuserades arbetet på politiken för entreprenörskap och företagande. Vid Jobbtoppmötet presenterades ett program i 124 konkreta punkter för entreprenörskap och företagande. Nu stärker vi detta program med nya förslag om den kreativa ekonomin och förslag om mindre krångel för företagare.

Entreprenören – inte bara storföretagen. Vi har ofta sett till företagets behov men ibland glömt bort företagaren eller entreprenören. Vi är löntagarnas parti, men också företagarnas. Skälen för att välja entreprenörskap är skiftande; att förverkliga en dröm; att slippa

underordna sig; att få visa att man kan och att det går; att skapa något som växer; att tjäna pengar.

Entreprenörernas idéer, kreativitet, vilja och envishet skapar framtidstro och nya jobb. Vår politik ska underlätta för entreprenören att anställa och expandera, administrera, exportera och få tag i kapital. Vi vill också att det ska vara enkelt och tryggare än i dag att röra sig mellan företagande och lönearbete. Sverige behöver fler kvinnor och män som vågar vara nybyggare och eldsjälar.

Vi vill göra entreprenörskap till en del i det svenska utbildningssystemet på alla nivåer. Företag ska vara bra arbetsgivare och det ska vara lätt att göra rätt. Vi vill inrätta en Trygghetsgaranti för företagare: Vi vill ha ett ”Starta-åter-stöd” för driftiga företagare som misslyckats med en av sina idéer och behöver en ny chans för att komma igen.

Tjänstesektorn – inte bara industrin. Vi vet hur viktigt det är att i ett litet exportberoende land föra en politik som gynnar och utvecklar industrin. Det är särskilt angeläget i den rådande jobbkrisen. Det behövs en skarp omläggning av dagens passiva politik som helt saknar effektiva åtgärder för att möta den massiva utslagningen av industrijobb. Vi behöver fortsätta investera i strategiska forskningsprogram och prioritera forsknings- och utvecklingsinsatser som innebär ökad konkurrenskraft för industriföretagens svenska verksamheter.

Men Sverige är inte längre ett renodlat industrisamhälle. Tjänstesektorn växer snabbt. Vi socialdemokrater vill stimulera framväxten av nya jobb i tjänstesektorn, men till skillnad från regeringen vet vi att det är högre upp i förädlingskedjan som de flesta framtidsjobben finns.

Sverige behöver mer utbildning, forskning och utveckling för ökad internationell konkurrenskraft i den högproduktiva tjänstesektorn. Vi vill investera i besöksnäringen bland annat genom att locka till oss fler stora evenemang. Vi vill genomföra ett framtidsprogram för de kreativa branscherna och uppmuntra företagare inom design, musik och upplevelseindustri. Exporten av tjänster som kommer från välfärden bör öka. Vi vill investera mer forskningsresurser till tjänstesektorn.

Jobbskapande – inte bara jobbvärnande. Den svenska modellen med omställningstrygghet har gjort att svenska löntagare varit förändringsbenägna och att Sverige stått sig väl i den internationella konkurrensen. Men globaliseringen har också skapat oro, inte minst på mindre orter där strukturomvandlingen gått snabbt och många förlorat jobben. Vi socialdemokrater måste vässa vår jobbskapande näringspolitik så att vi tar vara på möjligheterna i förändringen. Vi ska stimulera forskning, innovationer och entreprenörer som vågar det nya. Arbetsmarknaden måste fortsatt präglas av samverkan – och av jämnstarka parter.

Gott partnerskap mellan kommun och näringsliv ska vara ett signum för socialdemokratiskt styrda kommuner. Offentlig upphandling måste bli bättre på att främja nya idéer och lösningar. Vi vill också uppmuntra innovationsarbete på arbetsplatserna i samverkan mellan arbetsmarknadens parter, forskning och samhälle. En väl fungerande infrastruktur är avgörande för både företagens konkurrenskraft och arbetsmarknadens rörlighet.

Förändringstrygghet - inte bara inkomstrygghet. Vi socialdemokrater tror inte på fruktan som drivkraft för jobb och minskad arbetslöshet. Vi tror däremot på de möjligheter som finns i förändringen. Inkomstryggheten är viktig, men enbart den hjälper inte människor vidare. Vi vill skapa en mångfald av utbildningsmöjligheter av hög kvalitet som gör att människor kan välkomna ekonomins omställning. Kompetensutveckling ger företagen större kompetens och ökar människors möjlighet att delta i omvandlingen. Sådana investeringar motverkar också brist på arbetskraft.

Vi vill fortsätta utbyggnaden av högskolan och anpassa omfattningen bättre till arbetsmarknadens behov. Vi vill också utveckla ett Yrkesvux. Framväxten av omställningsavtal mellan arbetsmarknadens parter är mycket positiv. Vi vill tillsammans med parterna på arbetsmarknaden utveckla ett system för lärande under hela arbetslivet. Vi socialdemokrater vill stärka ungas rätt till praktik i gymnasiet och på högskolan.

Sverige – en kreativ ekonomi

Vårt välstånd vilar på att vi förmår producera varor och tjänster som slår vår omvärld med häpnad. Vi kan bara ta bra betalt för våra insatser om andra länder inte förmår skapa det vi skapar. Det handlar om att vi ska besitta kunskaper och kompetens som andra saknar. Men det handlar också om att vi kan producera nya idéer till grund för nya produkter som vår omvärld efterfrågar. En politik för nya idéer är en politik för framtidens välstånd.

Nu växer också sektorer i vår ekonomi som nästan uteslutande bygger på idéernas kraft. Det handlar om industrier där produktionen av en fysisk vara är billig – men där varans design och inramning gör att den kan säljas dyrt.

Vi har i vår tidigare rapport presenterat 124 konkreta punkter för företagande och entreprenörskap. I den har vi bland annat diskuterat samverkan mellan akademien och industrin, kommersialisering av forskningsresultat, innovationer på arbetsplatser och politiken för forskning och utveckling i akademien och i industrin. Det är väsentliga delar av vår politik för en kreativ ekonomi.

Den tillverkande industrin är en betydande motor för vår långsiktiga ekonomiska tillväxt. Industrin har en särskild roll för ekonomin genom sin förmåga att producera varor som kan exporteras och konsumeras utomlands – och genom sitt stora bidrag till forskning och utveckling i Sverige. Genom industrin får vi inkomster till landet som skapar möjligheter att bygga vidare på vår välfärd.

Industrin har en särskild betydelse för vår produktivitet utveckling och stimulerar teknikutveckling och användning av ny teknik inom hela samhället. Industrins insatser är en nödvändig del för att komma åt dagens miljö- och klimatproblem.

Nu går vi vidare: Dataspeleindustrin, musikindustrin och besöksnäringen är några exempel på sådana kreativa industrier som det tagits separata initiativ för under rådslaget. Vi tror att det är bra för hela Sverige att sådana industrier utvecklas väl – eftersom de idéer som föds där också kan föras in i annan produktion och göra den mer konkurrenskraftig.

Det offentligas insatser för de kreativa industrierna har tidigare legat utspritt under flera olika departement. Vi är övertygade om att de offentliga insatserna kan bli vassare om de samordnas. De kreativa näringarna bör ha en kontaktperson inom Regeringskansliet som kan samordna regeringens arbete gentemot dessa näringar.

Musikbranschens entreprenörskap bidrar till vitalitet, mångfald och framåtanda i det svenska kulturlivet. Grunden för en framgångsrik musikbransch är framgångsrika musiker. Men musikbranschens framgångar vilar lika mycket på en nyfiken publik som på nyskapande artister. I Sverige har den kommunala musikskolan fungerat som en plantskola för framtidens artister. Men den kommunala musikskolan har varit lika viktig för att utbilda en kunnig publik som efterfrågar nya uttryck. Stödet till de kommunala musik- och kulturskolorna är grunden för en politik för musikbranschen i Sverige.

Sverige var ett föregångsland när flera organisationer tillsammans skapade Export Music Sweden (EXMS) år 1993. Vi vill stärka EXMS för att återta Sveriges tätposition inom musikexport. Även andra kreativa industrier bör diskutera särskilda exportsatsningar. Men även Exportrådet måste ta sitt ansvar för att föra ut svensk musik och svenska artister i världen.

Besöksnäringen utgör en betydande del av tjänstesektorn och exportvärdet är numera större än Sveriges export av personbilar. Antalet nya företag ökar och jobben blir allt fler. Den utländska turismen ökar och potentialen är fortsatt mycket stor. Vi vill skynda på utvecklingen. Fler utländska turister ska besöka Sverige, spendera mer pengar, stanna längre och upptäcka mer av Sverige.

Vårt mål är att Sverige ska bli ett av världens främsta turistländer under det kommande decenniet. För att nå detta vill vi investera i ett strategiskt utvecklingsprogram för den svenska besöksnäringen tillsammans med företagen och de fackliga organisationerna. Vi vill stärka marknadsföringen av Sverige som turistland, investera i fler internationella evenemang i Sverige och stärka näringens kompetensförsörjning.

Sverige har en lång tradition av dataspeleutveckling trots att branschen är ung. Det finns ca 3 000 företag i Sverige där de flesta är källarföretag. Men en hel del företagen har växt från en- och fåmansföretag till stora bolag som skapar spel med miljonbudgetar. Med få undantag

så exporteras alla spel som skapas i Sverige. Den inhemska marknaden är förhållandevis liten – men Sverige är en av de tio största exportörerna i världen. Internationellt sett har svenska spelutvecklare högt anseende. Svenska företag är kända för att vara tekniskt kompetenta, goda berättare och att de håller vad de lovat.

Dataspelsbranschen ger jobb, exportintäkter och driver på den tekniska utvecklingen. Branschen kan också komma att spela en större roll i till exempel utbildning och vård än idag. Vi vill, i samarbete med branschen, se över utbudet av och dimensioneringen av utbildningsplatserna för dataspelsutveckling på högskolan/universitet och KY. Vi vill också undersöka om det behövs utbildningssatsningar på högre nivå – till exempel fler forskare eller doktorander. Vi anser att det behövs införas en ytterligare en professur i dataspelsutveckling utöver den som finns idag.

Förslag:

- Den kreativa industrin bör ha en kontaktperson inom regeringskansliet som kan samordna arbetet gentemot dessa näringar.
- De kreativa näringarna bör ha samma möjligheter till finansiering av investeringar hos våra näringslivsfrämjande myndigheter som traditionell industri. Det kan kräva en bättre kommunikation mellan näringar och myndigheter.
- Musikexporten bör främjas genom ett utökat stöd till Export Music Sweden – och andra kreativa näringar bör samlas inom liknande exportsatsningar.
- De kreativa näringarnas export ska - på samma sätt som för övriga delar av tjänstesektorn - vara en naturlig del av Exportrådets verksamhet.
- Vi vill investera i ett strategiskt utvecklingsprogram för den svenska besöksnäringen tillsammans företagen och de fackliga organisationerna.
- Vi vill stärka marknadsföringen av Sverige som turistland och vinna hem fler internationella evenemang till Sverige.
- Vi vill inrätta ytterligare en professur i dataspelsutveckling.

En portal för alla uppgifter

Vårt mål är att Sverige ska vara ledande i världen på att ge elektronisk service till medborgare och företag. Genom att effektivisera administrationen av uppgifter frigörs resurser för andra ändamål. Effektivisering handlar om att minska administration och att minska dubbelarbete.

Svenska företagare är tvungna att lämna uppgifter till myndigheter för att driva sina verksamheter. Det handlar inte bara om uppgifter för att hantera beskattning och tillståndsfrågor – utan även uppgifter till vår offentliga statistik.

Vi ser det som en självklarhet att det offentliga väger värdet av varje insamlad uppgift mot kostnaden för företagaren att uppbåda informationen. Och det är onödigt om företagaren tvingas lämna samma uppgift till olika myndigheter.

Vi vill samla insamlingen av uppgifter från näringslivet till en portal – på samma sätt som gjorts i Norge. Därför vill vi utreda denna möjlighet. Vi vill också att den myndighet som driver portalen ges i uppgift att pröva om överlappningen mellan olika myndigheters informationsinsamling kan minskas. Då kan mängden frågor minskas. Vi vill dessutom att nya uppgifter som myndigheter önskar samla in ska prövas mot de uppgifter som redan samlas in – för att undvika att nya frågor ställs i onödan. Andra myndigheter kanske redan ställer dessa frågor.

Förslag:

- Vi vill att det offentliga väger värdet av varje insamlad uppgift från företagen mot kostnaden för företagaren att lämna informationen.
- Vi vill samla insamlingen av uppgifter från näringslivet till en portal – på samma sätt som gjorts i Norge.
- Vi vill undvika onödig överlappning i myndigheters insamling av information.
- Vi vill undvika att nya frågor från myndigheter ställs i onödan.

Ett arbetsliv i utveckling – utan utslagning

Det inkluderande arbetslivet

Ett skapande arbetsliv är grunden för att fler ska kunna bidra med mer – och därför en omistlig del av en starkare arbetslinje. Vi socialdemokrater får aldrig slå oss till ro. Det räcker inte med att vi skapar fler jobb – om de nya jobben sliter ut människor i förtid. Vi måste skapa fler utvecklande jobb för både kvinnor och män för att klara den generella välfärdens utmaningar. Vårt mål är ett skapande arbetsliv som leder till utveckling – inte utslagning.

Vi måste ta nästa steg för välfärden: Ett arbetsliv som ger alla möjlighet att arbeta till ordinarie pensionsålder med bibehållen hälsa. Det kräver mer och starkare samarbete mellan arbetstagare, arbetsgivare och samhället. Och det tjänar vi alla på.

Arbetslivet blir mer krävande. Jobbet går fortare, är mer komplicerat och ställer högre krav på prestation än tidigare. Nya jobb kommer i nya branscher och sektorer. Många får allt svårare att vara kvar på arbetsmarknaden – och många har svårt att ta sig in. Det handlar inte enbart om dem av oss som redan är arbetslösa eller sjuka. Även personer med lång arbetslivserfarenhet och hög utbildning känner idag av förändringarna.

Konkurrensen ökar på många områden, kraven på effektivitet höjs och många arbetsplatser har slimmats sin personalstyrka. Olyckor och sjukdom kan orsaka stora kostnader och minskad produktivitet. Idag ser vi på många områden en ohälsa som beror på arbetssituationen. Det kräver att vi förebygger ohälsa i arbetet och det kräver att vi öppnar nya vägar vidare till jobb genom att rehabilitera dem av oss som blivit långvarigt sjuka.

Människor som mår bra skapar mer. Ett modernt arbetsliv måste ge människor möjlighet att kombinera arbete med familj och fritid. Arbetslivet ska vara barntillåtet.

Ohälsa är tydligt bundet till klass och kön. Arbetare är värre drabbade än tjänstemän och kvinnor värre drabbade än männen. Arbetsrelaterad ohälsa är ett slöseri med mänskliga resurser och skadar både dem av oss som drabbas och alla andra ekonomiskt.

Vi vill investera i ett inkluderande arbetsliv för alla. Med rätt möjligheter och stöd kan många fler än idag bidra aktivt i arbetslivet. Ett kreativt arbetsklimat innebär vinster i form av ökad närvaro, trivsel, kvalitet och produktivitet. Tidiga insatser för att förebygga sjukskrivningar är bra – mänskligt, företagsekonomiskt och samhällsekonomiskt. Ofta är en lyhörd och framsynt ledning med intresse för sin personal nyckeln till hälsa och framgång på arbetsplatsen. Strategier för att skapa arbetsplatser där människor mår bra och kan prestera hör hemma i styrelserummens diskussion.

Målet om ett inkluderande arbetsliv är inte bara en uppgift för det politiska Sverige. Även arbetsgivare och fackföreningar har sin del av ansvaret. Parternas roll i arbetet med de aktiva åtgärderna på arbetsplatsen är centralt. Vi strävar efter en bred överenskommelse med arbetsmarknadens parter – ett handslag för inkludering. Det offentliga kan bidra med resurser för att arbetsgivare ska kunna ta ansvar för att ge alla en möjlighet till – och höga förväntningar om – att bidra och att utvecklas i arbetslivet.

Ett anständigt demokratiskt samhälle behandlar alla lika. Men diskriminering är en realitet i Sverige. Vi ska redan idag genomföra aktiva insatser för att bekämpa orättvisan. Så länge namn, etnisk tillhörighet, kön eller ålder begränsar människors möjligheter i arbetslivet ska offentliga tjänster i större utsträckning tillsättas genom ett avidentifierat ansökningsförfarande. Den offentliga upphandlingen ska kunna använda sig av antidiskrimineringsklausuler. Det är viktiga steg för att inkludera dem av oss som kommit till Sverige nyligen i arbetslivet.

Ett inkluderande arbetsliv måste omfamna dem av oss som kommit till Sverige nyligen. Det är inte säkert att den snabbaste vägen in i arbetslivet är en anställning. För många kan en snabbare väg in i arbetslivet vara att starta ett eget företag. Det kan handla om starta-eget bidrag, mikrolån eller lånegarantier. Det kan också handla om att garantera hyran för en butiklokal. Vi måste ha insatser som leder till jobb – genom anställning eller genom företagande för dem som vill det.

Förslag:

- Vi vill skapa mentorprogram för att äldres kunskaper ska föras över till yngre och nyanställda. Då ges äldre större möjligheter att jobba i sitt eget tempo och kan därmed stanna längre i arbetslivet. Samtidigt går generationsväxlingen smidigare.
- Vi vill ta ett handslag för inkludering – en bred överenskommelse med arbetsmarknadens parter om att ge alla en möjlighet att bidra i arbetslivet.
- Arbetsmiljö och arbetsvillkor i välfärdens verksamheter ska utvecklas. Här har politiken ett arbetsgivaransvar. Vi vill stärka facklig-politisk samverkan för att skapa Mönsterarbetsplatser.
- Vi vill att offentliga tjänster i större utsträckning ska tillsättas genom ett oidentifierat ansökningsförfarande så länge människor med olika namn, bakgrund, kön eller ålder inte ges samma möjligheter.
- Den offentliga upphandlingen bör kunna använda sig av antidiskrimineringsklausuler.
- Vi vill ge dem av oss som kommit till Sverige nyligen den snabbaste vägen in i arbetslivet. Det bör också kunna handla om insatser för att underlätta deras egna företagande.

Det välkomnande arbetslivet

Vi accepterar inte att människor vägras delta i arbetslivet till följd av sjukdom eller skador – eller för att de inte kan prestera 100 procent hela tiden. En funktionsnedsättning ska inte vara ett hinder för ett jobb. Arbetslivet ska vara tillgängligt för alla.

De av oss som har en funktionsnedsättning måste kunna jobba som andra – utifrån sin förmåga. Det handlar om att få stöd till jobb och att få stöd att vara kvar på en arbetsplats. Vi måste gemensamt erbjuda det stöd som behövs i form av individuella handlingsplaner, coachning och matchning mot lediga jobb – parallellt med möjlighet att till exempel stödja en anställning genom lönebidrag. Fler ska få möjlighet till anställning genom lönebidrag.

Många arbetsgivare känner inte till de möjligheter som finns till stöd för anpassning av arbetsplatser. Dessa verktyg måste marknadsföras bättre. Med en tillgänglig arbetsplats och med rätt hjälpmedel har många med funktionsnedsättning samma arbetsförmåga som andra.

Vi vill också stärka anställbarheten bland hos dem av oss som har en funktionsnedsättning genom att förbättra möjligheterna till utbildning. Generellt är utbildningsnivån betydligt lägre för personer med funktionsnedsättning jämfört med andra. Detta gäller inte minst andelen med högskoleutbildning. Därför är investeringar i utbildning särskilt viktiga för denna grupp.

Många ungdomar med funktionsnedsättning har svårt att få in en fot på arbetsmarknaden. Vi vill investera i traineeplatser för att ge fler ungdomar med funktionsnedsättning möjligheter att knyta kontakter och skaffa sig arbetslivserfarenhet. Till att börja med vill vi pröva detta i offentlig verksamhet. Även inom Samhall skulle nya möjligheter för ungdomar kunna öppnas. Förtidspensionering av unga människor med funktionsnedsättning måste tillämpas med yttersta sparsamhet – först när alla andra möjligheter är helt uttömda.

Samhall ska skapa meningsfulla och utvecklande arbeten för människor med en funktionsnedsättning och öppna vägen till den reguljära arbetsmarknaden för dem. De av oss som arbetar inom Samhall ska ges bättre möjlighet att stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

För att Samhall ska lyckas med sitt uppdrag krävs att många av de anställda kan gå över till jobb på den reguljära arbetsmarknaden. Men Samhall drivs också som ett självständigt aktiebolag med ett ägarkrav på att verksamheten ska bedrivas med lönsamhet.

Samhall spelar en viktig roll för funktionsnedsattas möjligheter att komma vidare i arbetslivet. Men Samhalls ekonomiska krav ska inte leda till att de som behöver stöd sällas bort. Vi vill se över formuleringen av Samhalls mål. Det företagsekonomiska kravet ska inte överordnas det samhällsekonomiska – och leda till att människor som behöver stöd sällas bort. Samhall ska löna sig för Sverige.

Många behöver stödet och samvaron hos Samhall. Samhalls uppdrag ska också omfatta de människor med funktionsnedsättning som står längst bort från arbetsmarknaden. Det ska finnas verksamhet och arbeten i hela landet. I detta kan Arbetsförmedlingen Rehab också spela en viktig roll.

Förslag:

- Arbetsförmedlingen ska kunna erbjuda stöd i form av individuella handlingsplaner, kvalificerad coaching och matchning mot lediga jobb – parallellt med möjlighet att till exempel stödja en anställning genom lönebidrag
- Fler människor med funktionsnedsättning måste erbjudas anställning genom lönebidrag
- Stöd och hjälpmedel måste marknadsföras bättre bland arbetsgivare.
- Vi vill ha traineeplatser för att ge fler ungdomar med funktionsnedsättning möjligheter att skaffa sig kontakter och arbetslivserfarenhet.
- Vi vill investera i utbildning för att öka möjligheten att hitta ett jobb för personer med funktionsnedsättning.

- Vi vill se över formuleringen av Samhalls mål. Det företagsekonomiska kravet ska inte överordnas det samhällsekonomiska – och leda till att människor som behöver stöd sällas bort. Samhall ska löna sig för Sverige.
- Svenska arbetsplatser ska vara tillgängliga för alla. Med starkare stöd till bättre hjälpmedel kan fler människor med funktionsnedsättning delta i arbetslivet.

Det hållbara arbetslivet

Sverige ska leda samhällsutvecklingen. Vi har länge investerat för att ligga i framkant i arbetsmiljöarbetet. Arbetslivet har därigenom blivit både tryggare och säkrare. Men arbetsmiljön har samtidigt försämrats på en rad områden – både i industrin och i tjänstesektorn. Tungt lyft, monotona arbetsuppgifter, buller, utsatthet för hälsovådliga ämnen, psykosociala faktorer, utsatt ensamarbete och hot om våld är vanligt förekommande.

Unga som har hårt styrda arbeten med låg lön och utan utrymme för egen utveckling är särskilt utsatta för psykisk ohälsa. Arbeten där den anställde arbetar ensam och kan råka ut för hot, våld och trakasserier höjer risken för psykisk ohälsa.

Belastningsskadorna ligger kvar på en hög nivå. Det drabbar främst kvinnor – eftersom den fysiska arbetsmiljön alltför ofta anpassas efter män. Trögrörliga organisationer som inte tar in nya kunskaper och erfarenheter sliter ut människor. Möjligheten att göra jobbet så bra som man kan går förlorad – vilket många kvinnor tvingas uppleva.

Det är inte rimligt att de som arbetar för vår gemensamma välfärd blir skadade eller sjuka i jobbet. Välfärdsarbetare i kommuner och landsting ska kunna gå till jobbet med glädje och stolthet. De ska veta att deras yrkeskunskaper och arbetsinsatser behövs och uppskattas. Det gäller också för dem av oss som jobbar i den privata tjänstesektorn.

Antalet arbetsplatsolyckor är fortfarande alltför högt. Att människor skadas eller dör på grund av sitt arbete kan vi aldrig acceptera – ingen ska behöva förolyckas på sitt arbete.

Ett skapande arbetsmiljöarbete handlar i grunden om att ta vara på människors kraft på bästa sätt. Många vittnar om att pressen och otryggheten ökar – särskilt på mindre arbetsplatser där det kan saknas ett fungerande partsgemensamt arbetsmiljöarbete. Därför måste vi förbättra utbildningen och stöden till de regionala skyddsombuden (RSO) och till de skyddsombud som är verksamma ute på arbetsplatserna. Det handlar om att anpassa jobbet efter människan och att utveckla arbetsorganisationen. Ett bra organiserat arbete är ofta avgörande för att minska antalet olycksfall, belastningssjukdomar och för att förbättra den psykosociala hälsan.

Utbildning är en av hörnstenarna för att uppnå en bättre arbetsmiljö. Ett kreativt arbete för bättre arbetsmiljö byggs i samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare. Arbetsmiljöarbetet måste stärkas lokalt, nationellt och globalt. Både det förebyggande och det systematiska

arbetsmiljöarbetet ska prioriteras hårdare. I detta spelar arbetsmarknadens parter en stor och viktig roll.

Företagshälsovården är viktig för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatserna. Idag lever svenska arbetsplatser alltför sällan upp till arbetsmiljölagens intentioner om en förebyggande företagshälsovård. För att företagshälsovården ska vara ett effektivt verktyg i kampen mot ohälsan krävs att företagen får tydlig vägledning för att säkerställa kvaliteten.

Vi vill se en företagshälsovård där de förebyggande insatserna och den arbetsinriktade rehabiliteringen är i fokus. Arbetsmarknadens parter bör få ett större ansvar för den framtida företagshälsovården, som utformas med inriktning på problemlösning på arbetsplatsen i bred bemärkelse. Det är även viktigt att små arbetsplatser ges tillgång till fungerade företagshälsovård.

Det är bra att arbetsgivare kan betala sina anställdas friskvård skattefritt. Det gör sannolikt att de anställda mår bättre och är friskare. Men många är sjukskrivna till följd av psykiska besvär och sjukdomar. Därför borde arbetsgivarnas möjligheter att finansiera sina anställdas friskvård vidgas.

Det räcker inte med att arbetsgivare kan betala för gymmet, kostrådgivning eller massage. Många människor har andra behov. Man kan ha behov av att tala med en coach – eller att genomgå samtalsterapi för att få en rätsida på tillvaron. Friskvård ska inte bara röra kroppen – utan också knoppen. Många ledande befattningshavare har redan tillgång till coaching eller andra professionella samtalspartners. Det är hög tid att fler får denna möjlighet.

Arbetsmiljöverkets arbete är viktigt för att förebygga skador och få människor tillbaka i arbete. Arbetsmiljöverkets arbete med inspektioner som syftar till att förebygga dåliga och farliga arbetsmiljöer måste intensifieras. Alla vinner på dessa investeringar i hållbarhet. Den enskilde som får utföra sitt jobb i en säker, trygg och utvecklande arbetsmiljö kan arbeta ett helt yrkesliv med hälsan i behåll. Arbetsgivaren som får lägre kostnader, bättre produktionsresultat och ekonomisk utveckling. Och samhället som får skatteintäkter av arbetsinkomster i stället för att betala vård och sjukersättning.

Från att ha varit världsledande är Sverige idag vingklippt när det gäller arbetslivsforskning. När förhållandena på den svenska arbetsmarknaden ändras i den takt de gör i dag är behovet särskilt stort av arbetslivsforskningen. Någon måste ställa nya och kritiska frågor – och någon måste utveckla nya metoder och grepp som lägger en grund för framtidens lösningar.

För en framgångsrik politik på arbetslivsområdet krävs fortlöpande dialog med forskningen. Vi vill investera i forskning och utveckling inom arbetsmiljöområdet. Arbetslivsforskningen ska ha en praktisk tillämpning samtidigt som den håller högsta vetenskapliga kvalitet.

Förslag:

- Vi vill investera i utbildning och stöd till skyddsombudsverksamheten.
- Arbetsmiljöarbetet ska stärkas på alla nivåer. Förebyggande insatser och det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) ska utvecklas och prioriteras i samarbete med arbetsmarknadens parter.
- Vi vill investera i forskning om en bra psykosocial arbetsmiljö och dess betydelse för hälsan.
- Knoppen – inte bara kroppen. Friskvård ska komma hela människan till del. Vi vill göra regelverket tydligt så att anställda ska må bättre genom bättre tillgång till vägledning från exempelvis beteendeterapeuter och personliga coacher.
- Företagshälsovården bör vara kvalitetssäkrad och omfatta alla i arbetslivet.
- Företagshälsovården ska ges bättre möjligheter att utveckla sitt förebyggande uppdrag och delta aktivt i rehabiliteringsarbetet.
- Arbetsmarknadens parter bör ta ett större ansvar för företagshälsovårdens utveckling.
- Arbetsmiljöverket bör ges ökade resurser så att det kan ställa nödvändiga krav på arbetsgivarna att ta itu med risker för liv och hälsa. Vi vill investera i inspektionsverksamheten och stärka det förebyggande arbetsmiljöarbetet.
- Vi vill investera i forskning och utveckling på arbetsmiljöområdet. Arbetslivsforskningen ska ha en praktisk tillämpning och ske i större samverkan med arbetsmarknadens parter – samtidigt som den håller bästa vetenskapliga klass.
- Samarbetet mellan den enskilde, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, fack och arbetsgivare ska stärkas i sjukskrivningsprocessen. Ett nytt avtal mellan arbetsmarknadens parter för förebyggande av ohälsa och en väl fungerande rehabilitering kan prövas – och de sätt på vilket politiken kan bidra till detta.

Det rättvisa arbetslivet

Kvinnor och män ska ha samma frihet och självständighet, samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter och samma makt att forma sina liv. Det förutsätter en inkomst som det går att leva livet ut på.

Idag arbetar nästan lika många kvinnor som män i Sverige. Men trots att vi räknas som ett av världens mest jämställda länder värderas kvinnors arbete lägre än mäns. Det visar sig i den stora löneklyftan mellan män och kvinnor.

Men det är inte bara lönen som spelar roll. Förhållandena och arbetsmiljön på jobbet påverkar hela tillvaron för kvinnor och män. Kvinnor och ungdomar används alltför ofta som flexibilitetsbuffertar på arbetsplatser. De anlitas vid behov och vid arbetstoppar – men slås ut lika snabbt som de kommer in.

Våra krav på trygga och jämställda arbetsvillkor är krav för frihet, självständighet och jämlikhet. Inom våra gemensamma verksamheter dominerar kvinnor på låglönejobb med ofrivilliga deltid och otrygga arbetsvillkor. Det är inte jämlikt. Det begränsar möjligheten att leva fritt och självständigt.

Ofrivilligt deltidarbete ger sämre inkomst idag. Men det ger också sämre inkomst i framtiden. Korta anställningar innebär mer ensidiga och monotona arbetsuppgifter, mindre frihet och sämre möjligheter till utveckling i jobbet. Detta påverkar hälsan negativt. Orättvisan i arbetslivet bidrar till att klyftan mellan kvinnor och män består.

Sveriges arbetsmarknad är könsuppdelad. Kvinnors och mäns arbetsvillkor är olika och orättvisorna stora. De arbeten som idag främst utförs av män värderas högre än de arbeten som främst utförs av kvinnor. Kvinnor får i högre grad deltid- och tidsbegränsade anställningar istället för fasta jobb. Bland män dominerar heltidsanställningar.

Kvinnors sämre villkor i arbetslivet innebär inte bara mindre frihet och självständighet utan också ett större beroende av en partner eller av försörjning genom välfärden.

Vårt mål är att alla som vill ska kunna jobba heltid. Utbudet av heltidsanställningar måste öka. Vårt mål är att heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet.

I första hand bör frågan om deltidarbetets negativa återverkningar lösas avtalsvägen. Men politiken kan inte lägga armarna i kors. Det krävs en attitydförändring för att bryta de strukturer som motverkar heltidsarbete och därmed begränsar kvinnors frihet och självständighet. Det handlar om att lyfta fram de socialdemokratiska kommuner och landsting som föreslagit att kollektivavtal tecknas enligt principen heltid en rättighet – deltid en möjlighet. Dessa avtal är en förebild för resten av arbetsmarknaden.

Vi ser att det finns goda förutsättningar och många fördelar med att lösa frågan om heltid avtalsvägen. Vi ser att våra gemensamma strävanden kan ta ledningen i denna utveckling. Nu är det upp till bevis. Nu krävs många konkreta exempel på kommuner och landsting som löser heltidsfrågan. Erfarenheter från de kommuner och landsting som lyckats skapa fler heltider ska lyftas fram. De är goda förebilder med väl fungerande metoder. Vi är inte främmande för lagstiftning om det skulle visa sig att den inslagna vägen inte ger tillräckliga resultat.

Kvinnors och mäns olika villkor i arbetslivet är också en följd av att kvinnor förväntas ta huvudansvar för föräldraskap och hemarbete. Arbetsgivare vet att de flesta yngre kvinnor

kommer att få barn och att detta kommer att påverka deras närvaro på jobbet negativt. Det antas inte hända när män får barn.

Lagstiftningen för att ta fram jämställdhetsplaner och lönekartläggningar måste förbättras – och möjligheten till sanktioner måste stärkas. Arbetsgivare måste efterleva lagens krav på aktiva åtgärder som syftar till att åstadkomma ett jämställt arbetsliv. Lika viktigt är att förbudet mot diskriminering iakttas och att diskriminering, när det förekommer, beivras på ett effektivt sätt. Det är viktigt att processen kring diskriminering i arbetslivet behandlas på samma sätt som andra arbetsrättsliga tvister.

Rättvisa villkor i arbetslivet handlar inte bara om att stärka kvinnors rätt till fasta heltidsanställningar. Det handlar också om att förändra synen på vem som tar ansvar för hemarbete och barn. Idag tar kvinnor ut mer föräldradighet än män – och är hemma mer för vård av sjuka barn. Kvinnor får därför en svagare ställning på jobbet. Att minska skillnaden i uttag av föräldradighet är en nyckelfråga för att bryta könsmönster, åstadkomma jämställdhet på arbetsmarknaden och att värna varje människas frihet och självständighet.

Framtidens välfärd kräver att fler arbetar mer. Arbetsutbudet ska öka. Fler ska vara fast förankrade i arbetslivet. Det kräver villkor som gör att man kan bilda familj eller låna pengar till en bostad.

Allt fler, särskilt kvinnor och yngre, tvingas idag hålla till godo med korta och osäkra anställningar. Ett tillfälligt jobb kan fungera som en fot in på arbetsmarknaden. Det är bra. Men på det sätt som visstidsanställningarna har utvecklats finns idag en arbetsmarknad där korta anställningar staplas på varandra år ut och år in. Det hotar tryggheten i arbetslivet. Tidsbegränsat anställda får mindre personalutbildning och utveckling på jobbet. De har sämre inflytande över det egna arbetet och mer ensidiga och monotona arbetsuppgifter.

Huvudregeln på svensk arbetsmarknad ska vara fast anställning på heltid. Annat ska vara undantag. Så många som möjligt ska omfattas av ett starkt anställningsskydd. Företrädesrätten för visstidsanställda ska stärkas.

Vi vill utveckla den svenska modellen med starka parter och branscher som äger kollektivavtal och säkerställer att de efterlevs. EG-domstolen har genom flera uppmärksammade domar gjort ingrepp vår rätt att låta parterna hantera våra kollektivavtal. I Sverige ska svenska löner och villkor gälla. De anställdas meddelarfrihet måste stärkas.

Förslag:

- Heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet.
- Andelen tillsvidareanställningar ska öka. Fast anställning ska vara regel – inte undantag – i Sverige.

- Andelen heltidsanställningar ska öka. Fler heltider skapas genom förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Offentliga arbetsgivare har ett särskilt ansvar för att så sker.
- Våra gemensamma verksamheter ska ligga i framkant för att garantera schysta villkor i arbetslivet. I offentlig upphandling ska vi ställa krav på villkor i enlighet med kollektivavtalen.
- I Sverige ska svenska löner och villkor gälla.
- Meddelarfriheten och den personliga integriteten i arbetslivet ska stärkas.
- Genom fortsatta politiska reformer ska vi skapa ett jämnare uttag inom föräldraförsäkringen mellan kvinnor och män.
- Lagstiftningen för att ta fram jämställdhetsplaner och lönekartläggningar måste förbättras – och möjligheten till sanktioner måste stärkas.

Det kreativa arbetslivet

Sveriges välstånd bygger på att vi kan skapa nytt och ta till oss nya idéer. Lusten att lära är grunden för att nya och mer utvecklande jobb kan skapas när de gamla försvinner. Därför är det livslånga lärandet en förutsättning för ett modernt arbetsliv.

Många får idag den utbildning de behöver av sin arbetsgivare för att kunna ta vara på möjligheterna i utvecklingen – men fler måste få denna möjlighet. Vidareutbildning är betydligt mer sällsynt bland arbetare än bland tjänstemän.

Dagens arbetsliv ställer höga krav på utveckling, kunnande och utbildning. Vi måste erbjuda kraftfulla verktyg för människors utveckling – för att byta arbetsuppgifter eller yrke. Men därutöver måste de som jobbar ha möjlighet att utveckla sitt kunnande för att långsiktigt kunna behålla jobbet, för att kunna byta jobb och arbetsuppgifter – för att helt enkelt vara aktiva under ett långt arbetsliv. Ett sådant verktyg är Kompetensförsäkringen.

Vi har tidigare diskuterat individuella kompetenskonton – men sådana är ett sämre alternativ. Män och kvinnor med låg utbildning och låga löner har små chanser att spara ihop till sin egen utbildning. Fördelen med en försäkring är att alla bidrar och att alla kan få del av insatser när de faktiskt behöver utbildning.

Kompetensförsäkringen ger den enskilde den ekonomiska möjligheten att vidareutbilda sig, Därmed stärker man sin ställning på arbetsmarknaden och går vidare i arbetslivet innan man förlorar jobbet eller drabbas av ohälsa. Kompetensförsäkringen ska inte ta över arbetsgivarnas ansvar för personalutbildning. Men vi kan tillsammans investera för att möta de behov av vidareutbildning som finns hos den enskilde och på arbetsmarknaden i stort.

När människor har möjlighet att vidareutbilda sig eller att byta yrke förebygger försäkringen arbetslöshet och stärker arbetslinjen. Viljan till utbildning och utveckling finns – men ofta saknas möjligheten. Tillsammans skapar vi denna möjlighet.

Vi vill pröva en försäkringslösning som stärker de yrkesverksammas möjligheter till vidareutbildning. Vi vill förebygga arbetslöshet och förhindra inlåsning genom att höja individens anställningsbarhet. Fördelen med en försäkringslösning är att alla omfattas av möjligheten den dag behovet uppstår, samtidigt som utvecklingsinsatserna kan koncentreras till dem som faktiskt behöver dem.

Möjligheten till vidareutbildning i arbetslivet är inte en privatekonomisk fråga. Investeringar i vidareutbildning är av intresse för den enskilde – men också för företagen och för hela samhället. Investeringar i kunskap gör att företagen kan ställa om till ny produktion. Därmed stärks Sveriges konkurrenskraft. Att investera i människors kunskap handlar om att värna Sveriges förmåga och möjlighet att utvecklas som land. En sådan uppgift eller utmaning ska inte reduceras till ett ansvar hos enskilda individer. Vi får inte låta Sveriges utveckling begränsas av den enskildes kapacitet att själv bekosta sin utbildning.

Arbetslivet går allt mer mot en tudelning. Möjligheterna till kontroll och inflytande över den egna arbetsituationen varierar kraftigt mellan olika jobb och yrken. På många arbetsplatser har personalens handlingsutrymme minskat för att klara en tuffare produktionstakt. Många upplever att de inte kan påverka hur det egna arbetet ska planeras och genomföras. Man saknar möjlighet att styra över arbetet och arbetstiden. Friheten att styra över den egna arbetstiden följer en brant klass- och könstrappa: LO-kvinnor har minst möjligheter att påverka sitt jobb och minst förmåner i jobbet.

För andra blir gränserna för arbetets början och slut ut allt mer otydliga – arbetet kan ske var som helst och när som helst. Arbetsgivare ger anställda möjlighet att jobba både utanför normal arbetstid och utanför arbetsplatsen. Arbetsdagen kan börja i telefon på väg till jobbet och sluta med läsning av e-posten innan man går till sängs.

Ett mer gränslöst arbete kan innebära att individen får ta ett större ansvar för arbetets utformning och utveckling. Frihet att lägga upp arbetet efter eget huvud och tidplan är den positiva sidan. Men överbelastning och minskad kontroll är den negativa. För många blir jobbet lättare med ny teknik. Inflytandet över det egna arbetet ökar. Men gränsdragningen kan bli ett problem och bidra till stress. Det rörliga arbetslivet kan försämra möjligheten att få livet att fungera. Man är inte längre helt ledig – och har inte längre möjlighet att ta en välbehövlig paus. Vi måste hitta ett arbetsliv med en rimlig arbetstakt för alla.

Sverige behöver en nationell arbetslivsstrategi. Det behövs nya och öppnare arbetsorganisationer. Fler ska ha möjlighet att utbilda sig. Inflytandet över det egna arbetet och arbetstiden ska öka. I en öppen och lärande arbetsorganisation är lärotid lika viktig som produktionstid. Tid för eftertanke, möjlighet till inflytande och påverkan och ett gott

samarbete är friskfaktorer i arbetslivet. Med lärande arbetsplatser får vi friskare arbetsplatser. Då kommer fler i arbete. De som jobbar får mer resurser och skapar mer resurser för vår gemensamma välfärd.

Förslag:

- Vi vill ta nästa steg i välfärdslandet Sveriges utveckling och skapa en kompetensförsäkring för Sveriges yrkesverksamma.
- Vi vill investera i metoder för att stärka den enskildes inflytande över det egna arbetet.
- Vi vill stärka den egna makten över arbetstidens förläggning.
- Vi vill utveckla möjligheterna till att skapa nya och öppnare arbetsorganisationer.
- Sverige behöver en nationell arbetslivsstrategi. Den ska utvecklas i samverkan med arbetsmarknadens parter.

Investera i utbildning och utveckling

Kreativ förnyelse kräver livslångt lärande

Sverige utvecklas när vi lär nytt. Alla människor behöver utveckling; i arbetslivet och under utbildningen, från förskola till forskning. Kraven på kunnande och kunskap växer ständigt. Vår egen och landets utveckling vilar på att vi kan ta till oss nya idéer och lösningar.

Den grundläggande utbildningen måste hålla hög kvalitet. Men det räcker inte när Sverige förändras. Nya idéer växer fram och nya tekniska lösningar slår ut gamla. En allt större del av våra arbetsliv kommer att vara lärotid. Behov av utbildning kan inte enbart mötas i ungdomen. Ett Sverige i utveckling kräver ett livslångt lärande.

Vårt mål är ett Sverige i kreativ förnyelse där människor får möjlighet att växa och utveckla sin fulla potential. Det kräver att nya jobb skapas och utvecklas. Det innebär också att gamla jobb försvinner – i små och stora företag, i det offentliga och i det privata. Ökad handel ökar hastigheten och dramatiken i den kreativa förnyelsen.

Det finns inget alternativ till förnyelse. Men förnyelsen är bara ett mål för att den bär hopp om förbättring. Politikens uppgift är att skapa trygghet, samhörighet och sysselsättning för att Sverige ska utvecklas som land. Vi kan inte acceptera att de av oss som förlorar jobbet måste ta ett steg tillbaka i sin utveckling. Därför måste tiden mellan jobb vara en tid av lärande och utveckling – inte en tid av utslagning när människor bara tvingas sänka sina anspråk på vad arbetslivet har att erbjuda.

Vi behöver ett 2000-talets folkhem för förändring. Åt var och en – även dem av oss som förlorar jobbet – möjlighet till utveckling. Av var och en öppenhet för förändring.

Det måste finnas flera olika möjligheter att komma vidare. Vi måste se och möta olika människors olika behov. Och vi måste anpassa våra medel till vad som är realistiskt. Den som vill avsluta en grundskoleutbildning kan inte bära stora studieskulder för detta – eftersom lönen inte kommer att räcka till. Studiestödet måste ge vuxna med kort utbildning bra möjligheter att studera.

2000-talets folkhem för förändring måste erbjuda en god inkomsttrygghet under en omställningsperiod. Det långsiktiga modet och den långsiktiga tryggheten skapas genom att var och en får goda möjligheter att utveckla sig för att möta behov på arbetsmarknaden.

Vår trygghet och vårt framtida välstånd kräver nya och bättre vägar till kompetensutveckling i arbetslivet. Ett skapande arbetsliv öppnar möjlighet till utveckling på jobbet idag för att kunna göra jobbet imorgon.

Idag får de av oss som har mest utbildning i bagaget också mest kompetensutveckling i arbetet. De av oss som har kort utbildning eller en tillfällig anställning får mindre – eller ingen alls. Insatser för kompetensutveckling i arbetslivet måste se och motverka denna ojämlikhet.

Det är väl känt att de av oss som kommit till Sverige från ett annat land alltför sällan hittar ett jobb som motsvarar utbildning och kompetens. Det är ett slöseri.

Även om nyanlända har olika förutsättningar att lära sig språket måste en förstärkt arbetslinje genomsyra hela introduktionstiden. Det ställer krav på en individualiserad, flexibel och yrkesinriktad svenskundervisning. Utbildning ska i regel kombineras med praktik och ge möjligheter till reguljärt arbete.

Vi måste utveckla ett nytt och snabbt spår in i högskolan för dem som har högskolebakgrund. Vi vill gå vidare med intensivutbildning i svenska på högskolan för nyanlända akademiker. Vi vill också se en nationell strategi för validering som tar tillvara utländska examina och yrkeskunskaper.

Vi måste bli bättre på att dra nytta av det som människor redan kan. Validering är en bra väg att värdesätta människors verkliga kunskap och kunnande. Yrkesutbildningar kan göras mer effektiva genom validering. Det gäller arbetsmarknadsutbildning, vuxenutbildning och yrkeshögskola. Med validering av faktiska kunskaper kan utbildningen inriktas mot behovet av komplettering. Detta är särskilt viktigt för de av oss som lärt sig mycket i arbetet eller har utländsk utbildning.

Förslag:

- Jobb går först. Det behövs en stark samverkan för att yrkesutbildningen ska få rätt omfattning, inriktning och kvalitet. I varje region ska nära kontakter mellan fack, arbetsgivare, utbildningsanordnare och Arbetsförmedlingen etableras.
- Jobb går först. Därför ska utbildningarnas koppling till framtida jobb och företagande löpande utvärderas.
- Den som funderar på att börja en utbildning måste få oberoende, enkel och tydlig information både om utbildningens kvalitet och hur arbetsmarknaden ser ut.
- Vi vill inrätta ett nationellt system för validering av vuxnas faktiska kunskaper som i kombination med individuell kompetenskomplettering ger vuxna utan yrkesutbildning möjlighet att få formell kompetens för yrket eller komplettera till en högre nivå.
- Jobb går först. Nyanlända ska redan under introduktionen erbjudas validering och kompletteringsutbildning.
- Vi måste utveckla ett nytt och snabbt spår in i högskolan för dem som kommer till Sverige och har högskolebakgrund.
- Vi vill gå vidare med intensivutbildning i svenska på högskolan för nyanlända akademiker.
- Undervisningen i svenska för dem som kommit till Sverige nyligen bör bli mer individualiserad, flexibel och yrkesinriktad.

Öppna vägar vidare

De av oss som förlorar jobbet ska komma vidare och hitta ett nytt. Vägen vidare ska vara så kort som möjligt – utan att vi tummar på målet: Ett bra jobb.

De av oss som förlorar jobbet förlorar inte sällan ett gångbart yrkeskunnande. Vissa jobb försvinner och kommer aldrig tillbaka. Men människor ska inte slås ut för att jobb slås ut. Därför behöver de av oss som förlorar jobbet ett aktivt stöd med snabb och kvalificerad kompetensutveckling. Idag har det stödet till stora delar monterats ned.

Arbetsförmedlingen har fått en omöjlig uppgift av den moderatstyrda regeringen och befinner sig i en djup förtroendekris. Den som är på väg att förlora eller kanske redan har förlorat jobbet har ett berättigat behov av stöd.

Många som kommer till Arbetsförmedlingen upplever den som en byråkratisk arbetslöshetsadministration som ensidigt fokuserar på kontroll och registrering av arbetslösa. De som kontaktar Arbetsförmedlingen uppger allt oftare att de inte får det bemötande eller det stöd som de behöver.

Denna mörka bild bekräftas av den undersökning som Svenskt Kvalitetsindex genomfört där Arbetsförmedlingen hamnade i botten bland statliga myndigheter. En varningsklocka ringer. Arbetsförmedlingen behöver en ny färdriktning. Svenska folket förtjänar en väl fungerande Kompetensförmedling.

Kvaliteten i arbetsmarknadsprogram måste alltid värnas. Åtgärder ska innebära utveckling för deltagarna – inte bara upplevas som passiv förvaring. Dessutom: Det leder sällan framåt att bara söka jobb i tider när det inte finns några jobb att få. Jobbkrisen kräver utbildning – inte bara att människor söker jobb aktivt.

Vårt mål är lika enkelt som ambitiöst: Arbete åt alla. Den som kommer till Arbetsförmedlingen och tar sin del av ansvaret för sin egen utveckling ska komma i arbete. Det handlar om rättigheter, möjligheter och skyldigheter. För att det ska lyckas krävs att Arbetsförmedlingen kan erbjuda flera effektiva och kvalificerade insatser.

Vi får inte spilla någon tid för den som riskerar att bli arbetslös – eller just blivit det. Ett besked om uppsägning ska så långt det är möjligt innebära att man börjar söka jobb direkt. De av oss som har större behov av stöd ska få det snabbare. En meningsfull och personlig kontakt är viktig.

Den som varit arbetslös en tid ska ha rätt till ett flertal regelbundna möten med Arbetsförmedlingen. En individuell handlingsplan ska upprättas i samråd mellan arbetsförmedlaren och den som söker jobb med de insatser som bedöms leda vidare till jobb. Handlingsplanen ska vara vägledande både för den som söker jobb och för Arbetsförmedlingen.

Otillräcklig kvalitet i insatserna kan leda till passivitet. Låg kvalitet försvårar en konstruktiv dialog mellan arbetsförmedlaren och den arbetssökande om möjliga vägar vidare till jobb.

Den som förlorat sitt jobb måste ta sin del av ansvaret att ta vara på alla möjligheter som finns för att hitta ett nytt jobb. Det kan till exempel handla om möjlighet till utbildning för ett nytt yrke. Men det kan också handla om att arbeta på annan ort. Men det måste finnas en rimlighet i kraven på den som söker jobb. Vi ska ha tydliga krav utan kränkning.

Kraven på att flytta ska öka i en rimlig takt under tiden i arbetslöshet. Kraven bör också kunna anpassas till den enskildes livssituation. För den som nekar att söka ett anvisat arbete eller till att ta en anvisad insats ska ersättningen trappas ned och om det sker upprepade gånger stängas av.

Arbetsförmedlingen måste ge bättre stöd till ombytessökande – för att underlätta för människor att gå från ett jobb till ett annat och undvika arbetslöshet däremellan. God förmedling för ombytessökande ger större rörlighet på svensk arbetsmarknad och bättre matchning.

Den moderatstyrda politiken för att skapa fler jobb har misslyckats. Tanken var att ökade klyftor skulle tvinga fler att ta sämre jobb med lägre lön. Nu vet svenska folket att ökade klyftor är ineffektivt. Ökade klyftor har inte skapat fler jobb.

Sämre trygghet banar väg för sänkta anspråk i arbetslivet. De jobb som tillkommer när tryggheten urholkas behöver inte möta samma krav på utväxling och utveckling. För samhället som helhet innebär det att produktiviteten och lönerna blir lägre. Det är fel väg in i framtiden. Det ska löna sig att arbeta för alla.

En halv miljon människor har trängts ut ur a-kassan. Nedmonteringen av försäkringen har också inneburit att en av tre arbetslösa saknar a-kassa. Idag är det ungefär 50 procent av de som anmäler sig till Arbetsförmedlingen som är berättigade till ersättning från a-kassan. Tidigare var det cirka 75 procent. Det duger inte. Färre får ut full dagpenning eftersom a-kassan gjorts sämre.

För att få in en fot på arbetsmarknaden behövs kontakter. Många får jobb genom vänner och bekanta – snarare än genom en formell ansökan. Tillgången till kontakter som ger jobb styrs i hög grad efter vilken ställning människor har i samhället. Fler infödda svenskar jobb får jobb genom informella kontakter än dem av oss som inte är födda här. En väl utbyggd arbetsförmedling kan bidra till att utjämna skillnader i kontakter. De som kommit till Sverige nyligen bör i större utsträckning kunna ta del av Arbetsförmedlingens verktygslåda.

Arbetslinjen ska inte bara gälla i arbetslöshetsförsäkringen. Långvarigt beroende av försörjningsstöd måste brytas. När arbetslöshet är anledningen till att någon inte jobbar behöver den som har ekonomiskt bistånd kunna få del av Arbetsförmedlingens resurser för att få ett jobb. Idag har Arbetsförmedlingen bara insatser för var fjärde person med försörjningsstöd. Kommunerna tvingas bära ett alltför stort ansvar – och resultatet av deras insatser är alltjämt oklart.

Vi vill inför ett Jobbkontrakt för arbetslösa med försörjningsstöd. Jobbkontraktet ska innehålla en tydlig, trovärdig och tidsbegränsad väg från arbetslöshet till arbete. Det kan handla om praktik, yrkesutbildning, svenskundervisning eller andra insatser som leder vidare till jobb. Om den arbetslöse förbinder sig att följa detta program förbinder sig samhället att ställa insatser till förfogande.

Förslag:

- Vårt mål är tydligt och enkelt: Arbete åt alla. Den som kommer till Arbetsförmedlingen och tar sin del av ansvaret för sin utveckling ska ha alla möjligheter att komma vidare till ett jobb.
- Arbetsförmedlingen måste rikta sig till alla. Högutbildade, de av oss som har ett jobb men vill byta till ett annat, deltidsarbetslösa och de av oss som har försörjningsstöd

ska alla kunna uppleva att de har något att hämta hos Arbetsförmedlingen. Det är en generell välfärdspolitik.

- Vi vill införa Jobbkontrakt med ömsesidiga åtaganden mellan Arbetsförmedlingen och den enskilde som ger dem av oss som har försörjningsstöd en tydlig, trovärdig och tidsbegränsad väg från arbetslöshet till arbete.
- Arbetsförmedlingen ska kunna ge service till dem av oss som har jobb men som vill byta till ett annat. Det uppmuntrar rörlighet på arbetsmarknaden och utvecklar Sverige. Idag får knappt var fjärde ombytessökande stöd av Arbetsförmedlingen.
- Kvaliteten i arbetsmarknadsinsatserna ska höjas. Insatser ska leda vidare till jobb. Det är varken värdigt eller meningsfullt med åtgärder som bara handlar om förvaring och kontroll men inte leder till utveckling.
- Utveckla samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, socialtjänsten, kommunens vuxenutbildning och folkhögskolor för att utveckla en mer effektiv individuell kartläggning och för att kunna erbjuda mer effektiva insatser – nya organisatoriska lösningar kan prövas för att säkerställa samordnade och individanpassade insatser.

Investera Sverige ur jobbkrisen

Jobbkrisen är här med rekordhöga varsel, uppsägningar och kräftgång i ekonomin. Arbetsmarknaden är djupfrost. Många som nu förlorar jobbet har ingen möjlighet att snabbt hitta ett nytt.

Vi måste bygga en mänsklig brygga förbi krisen. Vi behöver ett Kompetenslyft – ett Kunskapslyft för nästa årtionde. Sverige kommer att vända uppåt igen. Det går inte nu att veta när, var och i vilka branscher de nya jobben växer fram först. Men ett är säkert: de nya jobben kommer att ställa högre och bredare krav på kunnande och utbildning. Kunskapslyftet var en framsynt investering för vårt årtionde. Samma engagemang krävs idag för nästa.

Den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen måste byggas ut rejält. Men det räcker inte. Arbetsmarknadsutbildningen kommer inte att kunna ge plats åt alla dem av oss som förlorar jobbet i jobbkrisen. De närmaste åren kommer närmare 150 000 jobb att försvinna enligt Arbetsförmedlingen. Denna betydande förlust av jobb måste mötas av ett lika betydande kompetensalternativ.

Under 90-talet deltog 800 000 personer i vårt Kunskapslyft. Nu står vi inför nästa stora utmaning. Det tidigare Kunskapslyftet hade fokus på generell utbildning på grundskole- och gymnasienivå. Nu bör investeringen även omfatta åtminstone yrkeshögskolan och

kombineras med ett förstärkt utbud av yrkesutbildning i Komvux – Yrkesvux och en bra möjlighet till lärlingsutbildning.

Förslag:

- Vi vill möta jobbkrisen med ett Kompetenslyft – ett Kunskapslyft för nästa årtionde. Hundratusentals människor behöver en bättre kunskapsgrund att stå på – med grundskola, gymnasium och Yrkehögskola.
- Utveckla och utöka dagens Komvux med mer av kortare yrkesinriktade kurser för omskolning till bristyrken. Skapa ett fungerande Yrkesvux.
- Vi vill kraftigt bygga ut yrkesutbildningar som den kommande yrkehögskolan och Yrkesvux.
- Vi vill införa en ny gymnasial lärlingsutbildning med samma innehåll och mål som de yrkesförberedande programmen men där utbildningen förläggs till stor del på arbetsplatser
- Komvux måste vara så väl utbyggt att det finns goda möjligheter till gymnasiestudier för alla över 25 år som i dag är i arbetslivet och saknar motsvarande gymnasiekompetens
- Alla som under sin gymnasietid inte skaffat sig särskild behörighet till högskolan ges en ny chans i Komvux eller i basår i högskola.
- Vi vill bygga en motor för ett mer flexibelt lärande – ett Lärcentrum – i varje kommun. Dessa Lärcentra ska erbjuda nätbaserad utbildning från hela landet på alla nivåer.
- Investera i Spetskompetens. Inför en möjlighet för dem som varslas eller förlorar jobbet att läsa korta kurser på eftergymnasial nivå inklusive högskolan inom områden där det råder arbetskraftsbrist idag eller förväntas göra det i framtiden.

Investera i utbildning som leder till jobb

De av oss som förlorar jobbet ska ta sin del av ansvaret för att söka jobb och skaffa kunskap som leder till jobb. Tillsammans ska vi se till att erbjuda bra utbildning och andra insatser av god kvalitet. En snabb väg vidare till jobb kräver tydliga insatser från alla – både den som söker jobb och våra gemensamma myndigheter. Det är vårt gemensamma ansvar att klargöra vilka slags investeringar som ger bäst möjlighet för olika människor att hitta ett nytt jobb.

Den som söker jobb ska inte fastna i en rundgång mellan åtgärder som leder tillbaka till nya åtgärder. Det innebär stora kostnader som inte leder någonvart.

Många arbetssökande hittar ett nytt jobb under de första månaderna – men andra gör det inte. Då är det troligt att en mer intensiv insats behövs: Ger utbildning bäst möjligheter att komma vidare – eller behövs snarare en praktikplats eller en anställning med stöd? Vilken slags utbildning är mest lämplig för den arbetssökande? Som arbetssökande är man skyldig att ta de möjligheter som erbjuds. Den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen, och andra utbildningar som ger jobb, ska byggas kraftigt ut så att fler får denna möjlighet.

Under 90-talskrisen blev kvaliteten i vissa arbetsmarknadspolitiska insatser lidande. När vi förändrar och bygger ut den aktiva arbetsmarknadspolitiken är det viktigt att insatserna håller hög kvalitet och leder till jobb.

Arbetsmarknadsutbildning ska inte ersätta det reguljära utbildningssystemet – det handlar om utbildningar för vuxna under en begränsad tid som leder till jobb. Behovet av längre utbildningar bör främst mötas inom ramen för vuxenutbildningen, högskolan och den kvalificerade yrkesutbildningen. En bättre fungerande kompetensutveckling minskar behovet av utbildning hos dem av oss som blir arbetslösa.

Vi vill investera i utbildningar som ger jobb. Det kräver mer resurser. Vi vill att fler arbetslösa ska få tillgång till yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Utbildningarna ska också kunna vända sig till tjänstemän och högskoleutbildade som inte hittar jobb. Dessutom bör fler utbildningar kunna möta behoven i tjänstesektorn och områden där många kvinnor jobbar. Samtidigt kan utbildningarna bidra till att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden.

Vi vill höja kvaliteten i arbetsmarknadspolitiken och öka antalet platser i den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen rejält. Det var fel att dra ned på antalet platser i den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen. Nu har den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen reducerats till en spillra. Endast ungefär 3 000 platser finns kvar. Det räcker inte på långa vägar.

Sverige investerar idag mindre i kvalificerad kompetenshöjning än många andra länder. Danmark har en tydlig arbets- och kompetenslinje och satsar väsentligt större resurser än Sverige på aktiv arbetsmarknadspolitik i relation till BNP.

Omställningsavtalen ger viktiga fördelar och borde täcka hela arbetsmarknaden. Omställningsstöden bör även inkludera de visstidsanställda och om anställningen upphör på grund av hälsoskäl. Omställningsavtalens resurser räcker dock inte för den som behöver stärka sin yrkeskompetens. De fungerar som ett komplement till vår gemensamma aktiva arbetsmarknadspolitik och utbildningsinsatser.

Vi vill undersöka hur politiken kan bidra till ett utökat samarbete mellan parternas trygghetsorganisationer och arbetsförmedlingen i syfte att stärka den enskildes möjligheter till kompetensutveckling och omställning, samt vid behov en tidig effektiv matchning.

Förslag:

- Vi ska bygga ut den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen – utan att äventyra kvaliteten. Det betalar sig – men kräver resurser.
- Vi måste säkra kvaliteten inom arbetsmarknadsutbildningen och andra arbetsmarknadsprogram.
- Vi får inte spilla någon tid. De av oss som bedöms ha stor risk att vara arbetslösa en längre tid ska ges snabbare tillgång till arbetsmarknadsutbildning.
- Arbetsmarknadsutbildning ska gå till dem som behöver berika sitt kunnande för att förbättra chanserna att hitta ett jobb. Alla har inte det behovet.
- Det bör finnas arbetsmarknadsutbildningar inom alla områden och nivåer som kan leda till jobb efter en begränsad utbildningsperiod.
- Arbetsmarknadsutbildning handlar om utbildningar som ger jobb snart. Behovet av längre utbildningar ska främst mötas inom det reguljära utbildningssystemet. Samtidigt behöver det reguljära utbildningssystemet öppnas mer och erbjuda fler påbyggnadsutbildningar och kortare vidareutbildningar för dem som behöver uppdatera sin kompetens eller omskola sig.
- Vi vill öka jämställdheten i arbetsmarknadsutbildningen. Det behövs bättre tillgång till arbetsmarknadsutbildning för kvinnodominerade yrkesområden.
- Arbetsmarknadsutbildning ska inte användas långsiktigt för att trygga kompetensförsörjningen i enskilda branscher utan rikta sig mot bristyrken. Ansvaret för uthållig kompetensförsörjning ska ligga inom det allmänna utbildningssystemet och hos branschen själv.
- Arbetsmarknadsutbildningen bör innehålla mer praktik och kontakter med möjliga arbetsgivare.
- Omställningsavtal bör täcka hela arbetsmarknaden, även den kommunala sektorn. Omställningsavtal fungerar som komplement till våra gemensamma investeringar i insatser och utbildning för jobb.

Att bidra efter förmåga – större möjligheter och höga förväntningar

Var och en som svarar upp mot arbetslinjens höga krav och tar sin del av ansvaret för sin egen utveckling ska ha goda möjligheter och höga förväntningar om att komma vidare genom våra gemensamma investeringar i utbildning. Men alla som uppfyller sina skyldigheter hittar inte ett jobb. Av en eller annan anledning har de inte lyckats möta kraven på dagens arbetsmarknad.

De av oss som tagit sin del av ansvaret – och sökt arbete, gått utbildning eller deltagit i praktik – men efter en längre tid ändå inte hittat ett nytt jobb kan ha andra behov än de som enbart kan täckas genom arbetsmarknadspolitiska insatser.

Vi tycker att de som har varit arbetslösa länge och mött arbetslinjens höga förväntningar ska få ett starkare stöd med ännu bättre individuell anpassning. Den som har tagit sin del av ansvaret under omställningen ska ges möjligheten att gå en längre utbildning eller få stöd för att ta en anställning. Subventionsnivån i sådana anställningar kan vara hög och stödet kan utgå under en längre period när det är motiverat. Skyddade arbeten för dem av oss som har allra svårast att få jobb bör byggas ut.

Alla ska bidra efter förmåga. De som stått utanför arbetslivet en längre tid ska kunna erbjudas jobb med rimliga villkor och medfinansiering från samhället – Utvecklingsjobb. Här kan till exempel sociala företag, kooperativ och ideella organisationer spela en roll. För att motverka att Utvecklingsjobb tränger undan andra jobb krävs stöd och medverkan av facken. Lönen och andra anställningsvillkor bör kopplas till kollektivavtalen.

Tillgången till arbetspraktik med bra handledning och utbildningsinnehåll samt andra subventionerade anställningar bör också bli bättre. Innehållet ska kvalitetssäkras. En högre subventionsgrad i anställningsstöden kan vara nödvändig. Lönebidragen och stöden till människor med nedsatt arbetsförmåga och tillgången till skyddade arbeten kan stärkas.

Förslag:

- De som tagit sin del av ansvaret och mött arbetslinjens höga krav ska få en bättre möjlighet att bidra efter förmåga – med arbetspraktik, i en längre utbildning eller i ett Utvecklingsjobb.
- Ett Utvecklingsjobb innebär meningsfulla arbetsuppgifter med en lön och andra anställningsvillkor kopplad till kollektivavtal som löper under en längre period.
- Arbetsförmedlingen ska erbjuda alla ombyttessökande stöd till annat jobb – även de som har ett Utvecklingsjobb.
- De som tar ett Utvecklingsjobb och närmar sig pensionsåldern ska kunna behålla jobbet till pensioneringen.

Trygghet för förändring – en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring

Vårt mål är en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring som är enkel att förstå, som bidrar till rörlighet på arbetsmarknaden och som lägger grunden för en bred uppslutning kring

öppenhet och utveckling i svensk ekonomi. En bättre arbetslöshetsförsäkring som omfattar flertalet löntagare är en avgörande del av en starkare arbetslinje. Alla ska kunna känna en väl grundad tilltro till att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som den ska – att den ger en pålitlig inkomsttrygghet och att den inte missbrukas.

Vi vill skapa en väl fungerande inkomsttrygghet som också ger möjligheter till utveckling av den aktiva arbetsmarknadspolitiken och lämnar utrymme för utveckling av välfärdens andra delar. Vi vill se förstärkningar av a-kassan – och att dess roll som omställningsförsäkring blir tydlig.

Olika människor har olika förutsättningar att anpassa sig till arbetsmarknadens krav – att flytta eller utbilda sig till nya jobb. Vi vill ha krav utan kränkning. Möjligheterna att röra på sig skiljer sig åt mellan unga och gamla och mellan de som har ansvar för barn eller ej.

Det är inte rimligt att behöva flytta samma dag som man förlorar jobbet. Det tar en tid innan man uttömt möjligheterna att hitta ett jobb i närområdet. Vi anser att de av oss som förlorar jobbet ska kunna söka jobb i ett begränsat område under första tiden i arbetslöshet med bibehållen rätt till ersättning. Därefter vidgas sökområdet.

Förslag:

- Under den tidiga arbetslöshetsperioden ska den som söker jobb ha rätt till ersättning samtidigt som han eller hon kan söka jobb i ett begränsat område. Detta område ska vidgas med tiden.

Lägre avgifter

Det är och bör vara frivilligt att vara med i a-kassan. A-kassan ska vara så attraktiv att de allra flesta väljer att gå med. I en frivillig arbetslöshetsförsäkring kan de som löper minst risk att bli arbetslösa välja att lämna systemet. De som löper störst risk att bli av med jobbet är sannolikt mest intresserade av att vara med i försäkringen.

Om försäkringen bara skulle finansieras av medlemmarnas avgifter riskerar vi att a-kassan enbart omfattar en grupp människor som relativt ofta blir arbetslösa. Avgifterna till en denna försäkring skulle bli höga. Kanske så höga att alltför få skulle vilja vara med i försäkringen för att den skulle kunna fungera bra. Därför ska arbetslöshetsförsäkringen också till stor del finansieras med skattemedel. Att sänka individernas kostnader för arbetslöshetsförsäkringen är nödvändigt för att få de allra flesta arbetstagare att vilja vara med.

Idag är avgifterna till a-kassan högre i branscher med högre risk för arbetslöshet. I praktiken innebär de högre avgifterna också att ännu fler lämnar a-kassan i just de branscher där arbetslösheten är högst. Tanken är att facket ska vara återhållsamma i sina lönekrav. Men i praktiken innebär det att grupper som redan har lägre löner får stå tillbaka och att andelen

som är medlemmar i a-kassan sjunker särskilt kraftigt i grupper med stor risk för arbetslöshet. Vi tar därför avstånd från modellen med avgifter till a-kassan som relateras till arbetslösheten i varje kassa.

De differentierade a-kasseavgifterna leder dessutom till en osund konkurrens mellan de a-kassor som har överlappande verksamhetsområden, vilket riskerar att försvaga grunden för frivilliga och fackligt administrerade a-kassor.

Genom att finansiera arbetslöshetsförsäkringen gemensamt läggs grunden för en frivillig arbetslöshetsförsäkring som omfattar nästan alla. Ju mer som betalas med skattemedel, desto större grupper finner det attraktivt att vara med i a-kassan. Samtidigt som större gemensam finansiering av a-kassan innebär mindre resurser till andra gemensamma uppgifter.

Förslag:

- Avgifterna till a-kassan ska inte vara beroende av risken för arbetslöshet.
- Alla ska ha råd att vara med i a-kassan och att de allra flesta ska vilja vara med. Vi vill sänka den enskildes totala avgift till a-kassan rejält. Det har högsta prioritet i uppbyggnaden av en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring.

Starkare inkomsttrygghet

Den svenska välfärden vilar på att alla bidrar till finansieringen efter förmåga– och att alla får del av välfärden efter behov. Ett sätt att bygga en bra arbetslöshetsförsäkring är att garantera att de flesta som drabbas av arbetslöshet får en ersättning som utgör en väsentlig andel av den tidigare lönen.

De av oss som drabbas av arbetslöshet ska ha rimlig tid för att hitta ett nytt jobb. En väl fungerande försäkring bidrar till att utjämna inkomstklyftor och att skapa bättre jobb. Otryggheten för den som är deltidsarbetande och har rätt till ersättning har också blivit stor. Vi vill stärka denna grupps trygghet.

Vi vill att de allra flesta ska ha en ersättning som motsvarar 80 procent av den tidigare lönen. Det betyder att de allra flesta arbetstagare kan skydda sin inkomst och sin ställning på arbetsmarknaden. Därmed bidrar a-kassan till högre produktivitet.

Men a-kassan ska vara en omställningsförsäkring från ett jobb till ett annat. Därför ska den aktiva arbetsmarknadspolitiken öppna nya möjligheter till arbete för den som förlorat jobbet – och försäkra den enskilde om aktivitet. Ingen ska behöva fastna i en rundgång som inte leder någonvart. I sådana lägen ska de arbetsmarknadspolitiska insatserna förstärkas.

Förslag:

- Kvalificeringsreglerna i a-kassan har blivit för dåliga och för krångliga. Fler ska kunna kvalificera sig för full ersättning. Tryggheten för den som är deltidsarbetslös måste stärkas.
- Vi vill höja ersättningsnivån och taket i a-kassan rejält även om det kräver betydande resurser. De allra flesta ska ha en ersättning som motsvarar 80 procent av sin tidigare lön
- Ingen ska lämnas vind för våg. Om den aktiva arbetsmarknadspolitiken inte leder till jobb ska den som förlorat jobbet kunna få ett erbjudande om en längre utbildning eller ett Utvecklingsjobb.

Krav utan kränkning

En hög ersättning i arbetslöshetsförsäkringen gör att människor får bättre förutsättningar för att hitta ett jobb som motsvarar det kunnande och den utbildning som de skaffat sig. Därför bidrar en högre ersättning till bättre matchning och högre produktivitet. Det är bra.

Men andra sidan av myntet är att en högre ersättning riskerar att leda till längre arbetslöshetsperioder. För att motverka detta och missbruk av arbetslöshetsersättningen krävs en god inblick i arbetssökandes aktivitet. Större möjligheter att anvisa jobb, praktikplatser, utbildning eller andra arbetsmarknadspolitiska insatser innebär en bättre uppföljning av arbetssökandes vilja till arbete. En effektiv kontroll ska innebära rimliga krav – utan att vara kränkande. Därför måste de aktiva insatserna som anvisas förbättra möjligheterna att hitta jobb – och inte bara vara förvaring.

En väl fungerande a-kassa vilar på att de allra flesta upplever att de av oss som drabbats av arbetslöshet gör sitt bästa för att hitta ett jobb. Tvivel om detta riskerar att leda till att hela arbetslöshetsförsäkringen ifrågasätts. Arbetslöshetsförsäkringen får inte missbrukas.

Förslag:

- Vi vill ha krav utan kränkning. Det innebär en bra kontroll av aktiviteten hos dem som söker jobb – vilket är en förutsättning för att a-kassan ska fungera bra. För den som nekar att söka ett anvisat arbete eller till att ta en anvisad insats ska ersättningen trappas ner och om det sker upprepade gånger stängas av.

Arbete åt alla

En starkare arbetslinje består både av en god inkomstrygghet, av aktiva insatser av hög kvalitet som leder till jobb, samt höga förväntningar på att de av oss som drabbas av arbetslöshet ska ta sin del av ansvaret för att hitta ett nytt jobb.

Allt fler blir arbetslösa till följd av att deras tidsbegränsade anställning tar slut. Många av dem hittar snabbt ett nytt jobb. De behöver en väl fungerande inkomsttrygghet under den tiden. De flesta som blivit arbetslösa hittar ett jobb inom sitt yrke eller ett jobb som liknar det förra inom samma bransch som tidigare.

Andra behöver omskolning för att byta yrke eller vidareutbildning för att hitta ett jobb i en bransch där det är brist på arbetskraft. Ytterligare andra kan behöva en praktikplats eller en subventionerad anställning för att hitta ett nytt jobb. Vissa kan efter en tid behöva flytta och få stöd till det.

För några av dem som söker jobb räcker det inte enbart med stödet från den aktiva arbetsmarknadspolitiken. De kan ha stora behov av grundläggande utbildning eller mer allvarliga problem av social eller medicinsk karaktär. Eller så saknar de av någon annan anledning förmåga att prestera i den takt som arbetslivet idag kräver. De kan behöva ett skyddat arbete.

De som inte hittar ett jobb genom den aktiva arbetsmarknadspolitiken som den ser ut idag ska ha rätt till ett starkare individanpassat stöd. Den som står långt från arbetsmarknaden och har större behov ska givetvis få ett bättre stöd.

Ingen ska behöva fastna i en rundgång som inte leder någonvart. I sådana lägen behöver insatserna förstärkas. Vi måste erbjuda en dörr ut ur arbetslöshet – en möjlighet för dem som tagit sin del av ansvaret att komma vidare. Denna utvidgade insats kan handla om en längre utbildning eller ett Utvecklingsjobb. De som tar dessa möjligheter får en annan ersättning än a-kasseersättning.

Förslag:

- Den som varit arbetslös länge och tagit sin del av ansvaret ska kunna erbjudas en dörr ut ur arbetslöshet – en längre utbildning eller ett Utvecklingsjobb.
- Alla ska kunna bidra i arbetslivet efter förmåga. Vårt mål är arbete åt alla. De som tar den nya möjligheten till utbildning eller Utvecklingsjobb får en annan försörjning än a-kasseersättning.

